



Valmiussuunnitelma

Yleinen osa

31.8.2026

Sisällys

1 Johdanto	4
2 Siilinjärven kunnan elintärkeät toiminnot ja niiden tavoitteet.....	5
2.1 Kunnan johtaminen	6
2.2 Sisäinen turvallisuus.....	6
2.3 Kunnan talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus	7
2.4 Väestön toimintakyky ja palvelut.....	8
2.5 Henkinen kriisinkestävyys	9
3 Varautuminen häiriötilanteisiin	10
3.1 Häiriötilanteiden uhkamallit ja riskikohteet	10
3.1.1 Voimahuollon vakavat häiriöt	11
3.1.2 Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt – kyberuhka	11
3.1.3 Yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt	11
3.1.4 Elintarvikehuollon vakavat häiriöt	12
3.1.5 Rahoitus- ja maksujärjestelmän vakavat häiriöt	12
3.1.6 Väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt.....	13
3.1.7 Suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhat.....	13
3.1.8 Terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava rikollisuus	15
3.1.9 Rajaturvallisuuden vakavat häiriöt – laajamittainen maahantulo	15
4 Häiriötilanteiden hallinta	15
4.1 Kunnan johdon ja avainhenkilöstön hälyttämisen ja informointijärjestelyt.....	16
5 Varautuminen poikkeusoloihin	16
5.2 Valmiustoiminta poikkeusoloissa	17
6 Tehtävien muutokset häiriö- ja poikkeusoloissa	17
7 Siilinjärven kunnan valmiusorganisaatio	19
7.1 Varautumisen johtoryhmä	19
7.2 Raivaus- ja rakentamisryhmät	20
7.3 Yleishuolto- ja muonitusryhmät.....	20
8 Varaukset ja materiaalihankinnat.....	21
8.1 Henkilövaraukset sekä ajoneuvo- ja rakennuslistaukset	21
8.2 Materiaalivaraukset	21
9 Omatoiminen varautuminen	21
9.1 Pelastussuunnitelmat.....	22

10 Viestintä – ja hälytysjärjestelyt.....	22
11 Evakuoinnit ja suojaväistö.....	23
12 Koulutus	24
13 Suunnitelman ylläpito	24

1 Johdanto

Yleisen valmiussuunnittelun perustana ovat seuraavat keskeiset säädökset:

- Pelastuslaki 379/2011
- Valmiuslaki 1552/2011 (päivitys tulossa)
- Laki huoltovarmuuden turvaamisesta 1390/1992
- Vesihuoltolaki 119/2001
- Sähkömarkkinalaki 588/2013
- Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista 5.12.2013
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia. Valtioneuvoston periaatepäätös 2.11.2017

Valmiuslain mukaan kunnan tulee valmiussuunnitelmin sekä etukäteisvalmisteluin varmistaa tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa. Valmiussuunnittelulla tarkoitetaan organisaation varautumista tavalla, missä resurssien käyttö suunnitellaan ja priorisoidaan häiriötilanteen vaatimusten mukaisesti, ottamalla huomioon myös valmiuslain tarkoittamat poikkeusolot.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian tarkoittamia turvallisuustilanteita ovat normaaliolot, häiriötilanteet ja poikkeusolot. Normaaliolot ovat yleensä vallitseva, arkinen olo-tila, johon kuuluvat myös tavalliset häiriöt, tapaturmat, onnettomuudet, tulipalot tai satunnaiset sähkökatkot. Valmiuslain mukaisia valmiustiloja ovat perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius. Perusvalmiutta ylläpidetään normaalioloissa. Se edellyttää määräysten mukaista suunnitelmavalmiutta, toiminnallisia valmiuksia, sekä ennakkojärjestelyjä häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten.

Valmiussuunnitelman yleiseen osaan on koottu koko kuntaa koskevat merkittävimmät uhkatilanteet ja riskit sekä yhteiset linjaukset ja toimintaperiaatteet noudatettavaksi kaikilla palvelualueilla. Yleinen osa toimii kunnan eri toimijoiden valmiussuunnittelua ja häiriötilanteiden aikaista toimintaa yhteen sovittavana ja painopisteitä asettavana asiakirjana. Yleisen osan lisäksi palvelualueet ja muut yksiköt varautuvat häiriö- ja poikkeusolojen kriisijohtamiseen, viestintään ja tehtäviin omilla valmius- ja jatkuvuussuunnitelmillaan. Varautumisessa huomioidaan myös ulkoistetut palvelut sekä yhteistyö elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa.

Siilinjärven kunnassa on laadittu seuraavat valmiussuunnitelmat:

Suunnitelma	Vastuuhenkilö
Yleinen osa	Kunnanjohtaja (+ valmiussuunnittelija) Valmiussuunnitelman ylläpidosta ja seurannasta vastaa tekninen johtaja yhteistyössä kunnanjohtajan ja varautumisen johtoryhmän kanssa. Palvelualuejohtajat ja yhteistoiminta-alueiden johtajat vastaavat oman toimialansa varautumisesta ja valmiussuunnittelusta.
Tiedottaminen ja viestintä	Viestintäpäälikkö-Viestintä- ja markkinointipäälikkö
Keskushallinto	Talousjohtaja
ICT-toiminta	Digijohtaja + Kuntien Tiera
Asuntotoimi	Asuntosihtööri-tonttisihtööri
Päivittäistavarahuolto	Elinkeinojohtajapäälikkö
Ruoka- ja puhtauspalvelut	Ruoka- ja puhtauspalvelujohtaja
Tekniset palvelut	Tekninen johtaja
Ympäristöterveyspalvelut	Ympäristöterveysjohtaja
Ympäristönsuojelu	Ympäristönsuojelupäälikkö
Sivistyspalvelut	Sivistysjohtaja
Maatalous	Maaseutujohtaja

2 Siilinjärven kunnan elintärkeät toiminnot ja niiden tavoitteet

Siilinjärven kunnan elintärkeiden toimintojen listaus noudattelee Yhteiskunnan turvallisuusstrategian (Valtioneuvoston periaatepätös 2.11.2017) linjausta, jonka mukaan strategiassa kuvatut elintärkeät toiminnot ovat lähtökohta varautumisen suunnittelulle kaikilla toimintatasoilla. Näiden elintärkeiksi tunnistettujen toimintojen turvaamiseksi suunnitellaan uhkamalleihin ja riskiarvioon pohjautuvat varautumistehtävät ja -vastuut. Pitkäkestoisten ja vakavien häiriötilanteiden sekä poikkeusolojen varalle on määritelty kaikissa tilanteissa ylläpidettävät kunnan avaintoiminnot.

2.1 Kunnan johtaminen

”Johtaminen on elintärkeä toiminto, joka luo pohjan muiden toimintojen turvaamiselle. Johtamiskyky on kyettävä turvaamaan kaikissa tilanteissa ja kaikilla toimintatasoilla. Tehokas häiriötilanteiden hallinta edellyttää tiivistä yhteistyötä johtamisen, tilannekuvan ja viestinnän välillä.” -YTS 2017

Kunnan johtaminen lakien ja johtosääntöjen mukaan muodostaa toiminnan perustan kaikissa olosuhteissa. Poliittiset toimielimet kutsutaan koolle aina lain edellyttämällä tavalla. Siilinjärven kunnan toiminnan lähtökohtana on, että varautuminen on osa normaalia toimintaa ja johtamista, jolloin kriisijohtaminen on normaalin johtamisen soveltamista häiriötilanteissa, tarvittaessa poikkeuksellisin resurssein. Varautumisesta ja kriisijohtamisesta vastaavat ne toimijat, joiden velvollisuutena on muutoinkin kunnan velvoitteiden ja toiminnan hoitaminen.

Johtaminen häiriötilanteessa perustuu toimivaltaisen viranomaisen toimintaan. Tarvittaessa hälytetään koolle kunnan varautumisen johtoryhmä. Johtamis- ja toimintavalmius ylläpidetään kaikkina vuorokauden aikoina ja tätä varten muun muassa varallaolo- ja sijaisjärjestelyt suunnitellaan ja määritetään etukäteen.

Häiriötilanteiden hallinnassa korostuu yhteistoiminnan sujuvuus. Toimivaltainen viranomainen johtaa toimintaa yhteistoiminnassa muiden viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa. Toimielimien kokoontumisesta sekä viranhaltijoiden ja toimielinten päätösvallan siirrosta on olemassa määräykset valmiuslaissa. Kirjaukset löytyvät myös kunnan hallintosäännöstä. Pelastuslaitos tukee kunnan kriisijohtamista.

2.2 Sisäinen turvallisuus

”Sisäisen turvallisuuden ylläpitämisellä ehkäistään ennalta ja torjutaan väestöön kohdistuvia rikoksia, onnettomuuksia ja ympäristövahinkoja tai muita vastaavia häiriöitä ja uhkia, sekä hallitaan niiden seurauksia. Sisäisen turvallisuuden ylläpitämisessä korostuu toimivaltaisten viranomaisten operatiivinen toiminta. Tiivis yhteistyö muiden viranomaisten ja muiden toimijoiden kesken kaikilla hallinnon tasoilla tukee tätä työtä.” -YTS 2010.

Poliisilla, hätäkeskuksella ja pelastustoimella on keskeinen rooli sisäisen turvallisuuden asiantuntijoina ja toimijoina. Pelastuslaitos huolehtii onnettomuuksien ehkäisystä, vastaa pelastustoiminnasta, ylläpitää 24/7-tilannekuvaa ja välittää valtakunnallisia varoituksia. Sosiaali- ja terveydenhuollon päivystysjärjestelmä ja ensihoitopalvelut tilannekeskuksineen turvaavat kaikissa olosuhteissa asukkaiden välittömän avun tarpeet sekä psykososiaalisen tuen palvelut sekä onnettomuuden seurauksena hätään joutuneiden huollon ja majoituksen. Terveydensuojelu- ja ympäristöviranomaiset huolehtivat niitä koskevista säädöksissä määrätyn työnjaon mukaisesti biologisten uhkien sekä öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunnasta, ympäristönsuojelusta, tulvasuojelusta, tulvantorjunnasta ja patoturvallisuudesta. Viestintien käyttöä kuntalaisten varoittamisessa kehitetään siten, että koko alueen asukkaita on mahdollista varoittaa jonkin sähköisen viestimen avulla.

~~Siilinjärven kunnan yleinen turvallisuussuunnitelma kattaa sisäiseen turvallisuuteen liittyvät varautumistoimenpiteet. Yleisestä turvallisuussuunnitelmasta huolehtii kunnan hyvinvointisuunnittelija.~~

2.3 Kunnan talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus

”Talouden, infrastruktuurin ja huoltovarmuuden turvaamisella järjestetään elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi tarvittava rahoitus ja muut resurssit. Elintärkeille toimintoille välttämättömät kotimainen ja kansainvälinen infrastruktuuri, organisaatiot, rakenteet ja prosessit turvataan.”

–YTS 2017

Huoltovarmuuden varmistaminen on Suomessa organisoitu kattavaksi yhteistyöverkostoksi. Siinä ovat mukana talouselämän eri toimialat, hallinnon eri alat sekä toimialajärjestöt.

Talouden toimivuudella tarkoitetaan Siilinjärven kunnan väestön ja elinkeinoelämän mahdollisuuksia perustarpeiden tyydyttämiseen. Infrastruktuurin ylläpitämisellä tarkoitetaan niitä teknisiä rakenteita ja organisaatioita, jotka ovat välttämättömiä väestön elinmahdollisuuksille ja yhteiskunnan toiminnalle. Tähän kuuluvat mm. elintarvikehuollon toimintakyvyn turvaaminen, sähköisten tieto- ja viestintäjärjestelmien ja

kuljetusten turvaaminen sekä merkittävien ympäristömuutosten havaitseminen, rajoittaminen ja niihin sopeutuminen.

Kuntalaisten perustarpeiden tyydyttämisessä korostuvat elintarvike- ja vesihuollon merkitys sekä talousveden laadun varmistaminen. Vesihuollon toimintaketju turvataan kokonaisvaltaisesti puhtaan veden tuotannosta jäteveden käsittelyyn. Päivittäistavara-huollolla varmistetaan kaikissa turvallisuustilanteissa väestön hyvinvoinnin kannalta tärkeiden elintarvikkeiden ja muiden perustarvikkeiden, kuten hygieniatuotteiden, saatavuus sekä joukkoruokailun toimintaedellytykset. Sähkön toimitusvarmuuden lisäämiseksi elintärkeitä kohteita varustetaan varavoimalla. Tieto- ja viestintäjärjestelmien varassa olevat kriittiset toiminnot pyritään varmistamaan vaihtoehtoisilla järjestelmillä. Kuljetusten jatkuvuus turvataan myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

2.4 Väestön toimintakyky ja palvelut

”Väestön toimintakyky ja hyvinvointi turvataan ylläpitämällä keskeiset peruspalvelut. Niillä edistetään väestön itsenäistä selviytymistä kaikissa tilanteissa. Kansalaisten luottamus toimiviin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä eri tason koulutuspalveluiden jatkuvuuteen on olennainen asia niin kriisitilanteissa kuin niihin varautumisessa.” – YTS 2017

Yhteiskunnan toimivuus edellyttää riittävää sosiaaliturvaa sekä sosiaali- ja terveyspalveluja, jotka turvataan myös vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Jokaiselle kuntalaiselle varmistetaan oikeus perustuslain mukaiseen ihmisarvoisen elämän kannalta välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Häiriötilanteissa kiireellisten palvelujen tarve korostuu, koska kriisit aiheuttavat lähes aina potilaita, sosiaalitoimen asiakkuuksia ja muuta avun tarvetta. Sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta varautumisesta huolehtii Pohjois-Savon hyvinvointialue.

Terveysuhkien havainnointi-, seuranta- ja hallintajärjestelmien ylläpitäminen turvataan mm. valvonta-, ilmoitus- ja laboratoriojärjestelmillä. Riskejä arvioidaan ja epidemiaselvityksiä tehdään eri viranomaisten välisenä yhteistyönä. Pandemiauhkaan on varauduttu Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmiussuunnitelmassa sekä kunnan palvelualueiden omissa valmiussuunnitelmissa.

Kunnan keskeisten koulutuspalvelujen häiriötön jatkuminen turvataan kaiken ikäisille. Ympäri vuorokautisen päivähoidon lisäämiseen varaudutaan erityisesti pitkäkestoisissa häiriötilanteissa. Opetustoiminnan jatkuminen ja koulutusjärjestelmän perusrakenteiden toimivuus turvataan myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

2.5 Henkinen kriisinkestävyys

”Henkisellä kriisinkestävyydellä tarkoitetaan yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan sekä kansakunnan kykyä kestää kriisitilanteiden aiheuttamat henkiset paineet ja selviytyä niiden vaikutuksilta. Hyvä henkinen kriisinkestävyys edistää kriiseistä toipumista.” –YTS 2017

Perusta henkiselle kriisinkestävyydelle luodaan normaalioloissa. Henkisen kriisinkestävyyden säilymiseen vaikuttaa se, miten hyvin yhteiskunta onnistuu turvaamaan elintärkeät toiminnot ja niihin liittyvät strategiset tehtävät. Kriisien ja häiriöiden aikana henkisen kriisinkestävyyden kannalta on merkityksellistä hallita stressitekijät ja pystyä pitämään häiriötilanteissa yllä normaaliolojen arjen rakenteita, jotka ylläpitävät turvallisuudentunnetta, luottamusta tulevaisuuteen ja antavat voimavaroja toimia kaikissa tilanteissa.

Ihmisten luottamus viranomaisen toimintaan on olennainen osa henkisen kriisinkestävyyden ylläpitämistä. Erityisesti päättävässä asemassa olevien on pyrittävä omalla toiminnallaan ja viestinnällään edistämään niin kuntalaisten keskinäistä luottamusta kuin luottamusta yhteiskuntaan ja viranomaistoimintaan.

Viranomaisilla, kirkoilla ja järjestöillä on valmiudet antaa psykososiaalista tukea, jolla ehkäistään poikkeusoloista johtuvien traumaperäisten stressireaktioiden ja -häiriöiden negatiivinen ja pitkittyvä vaikutus.

Siilinjärven kunnalla on yhteistyösopimus henkisen kriisihuollon järjestämisestä ev.lut. seurakuntayhtymän ja SPR:n kanssa. Henkisen kriisihuollon järjestämisestä on kirjattu tarkemmin palvelualueiden omissa valmiussuunnitelmissa sekä henkisen kriisihuollon suunnitelmassa (laadinta käynnistyy vuoden 2024 aikana).

3 Varautuminen häiriötilanteisiin

Häiriötilanne on uhka tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan tärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä, ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten tai muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistyötä ja viestintää. Häiriötilanteita voi esiintyä niin normaalioloissa kuin poikkeusoloissakin.

Häiriötilanteet yleensä ovat odottamattomia, vaikuttavat voimakkaasti yhteisön toimintaan, etenevät nopeasti ja vaativat nopeaa toimintaa, aiheuttavat laajaa julkisuutta ja huonosti hoidettuina voivat vahingoittaa organisaation mainetta.

Häiriötilanteita ovat esimerkiksi

- häiriöt palveluissa, kuten veden-, sähkön- tai lämmönjakelussa
- erilaiset vakavat onnettomuudet ja henkilövahingot, kuten tulipalot, liikenneonnettomuudet, luonnonkatastrofit, tartuntatautiepidemiat, työtapaturmat, väkivalta- ja kuolemantapaukset, vaarallisten aineiden kuljetuksessa tapahtuvat vahingot
- tietojärjestelmiin liittyvät ongelmat
- talouteen tai rahoitukseen liittyvät ongelmat
- muu negatiivinen julkisuus

Siilinjärven varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoite on kunnan turvallisen elinympäristön ylläpitäminen, palvelutuotannon mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa olosuhteissa, häiriötilanteiden hallinta (= jatkuvuussuunnitelma) ja niistä toipuminen (= palautumissuunnitelma). Pääpaino valmiussuunnittelussa on normaaliolojen häiriötilanteilla. Valmiuden ylläpito pyritään saamaan osaksi normaalia toimintaa ja painopistettä pyritään suuntaamaan jatkuvuussuunnitelmaan eli häiriötilanteiden hallinnasta niiden ennakointiin, estämiseen sekä vaikutusten minimointiin.

3.1 Häiriötilanteiden uhkamallit ja riskikohteet

Kunnassa on strategisesti tärkeitä alueita kuten lentoaseman alue kokonaisuudessaan, Savon rata, valtatie 5 ja Yaran kaivos- ja tehdasalue. Nämä aiheuttavat varautumisen näkökulmasta omat haasteensa ja vaativat yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

3.1.1 Voimahuollon vakavat häiriöt

Lyhyet toimintakatkot aiheuttavat häiriöitä ja vahinkoja, mutta ne eivät uhkaa laajasti kriittisiä toimintoja ja väestön hyvinvointia. Laajat ja pitkäkestoiset tuotannon ja jakelun katkot sen sijaan pahimmillaan heikentävät vakavasti yhteiskunnan toimintakykyä. Valtakunnallisen kantaverkon ja jakeluverkkojen toimintavarmuus sekä kyky selviytyä vakavista häiriötilanteista ovat välttämättömiä yhteiskunnan toimintavarmuudelle. Vesihuolto, kaukolämmön tuotanto ja jakelu sekä tietoverkkojen toimivuus ovat täysin riippuvaisia sähköenergian saannista.

Siilinjärven kunta on tehostanut varautumista sähkökatkoksiin varustamalla strategisesti keskeisiä tai toiminnan kannalta kriittisiä kohteita kiinteillä varavoimailaitteilla.

3.1.2 Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt – kyberuhka

Valtaosa yhteiskunnan kriittisistä palveluista perustuu tiedonsiirtoon ja sähköisten tietovarantojen käyttöön. Sähköisten palveluiden ja viestinnän toimivuutta voivat uhata luonnonilmiöiden, inhimillisen toiminnan tai tekniikan pettämisen aiheuttamat onnettomuudet sekä järjestelmiin kohdistuvat tahalliset sähköiset ja fyysiset hyökkäykset.

Tiedonsiirtoverkkojen lisäksi kokonaisuuteen kuuluvat tietokoneet, matkapuhelimet, verkkojen palvelimet ja muu infrastruktuuri. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien toimintavarmuudesta vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialue.

Siilinjärven kunta on ottanut johtamisen tueksi VIRVE-puhelinjärjestelmän, jonka verkon toimivuus on häiriötilanteissa parhaiten tuettu. Tietojärjestelmien ja tietoliikenteen osalta varautuminen ja vaihtoehtoiset järjestelmät on kirjattu tarkemmin tietohallinnon ja palvelualueiden varautumissuunnitelmiin.

3.1.3 Yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt

Yhdyskuntatekniikka käsittää vedenjakelun, jätevesihuollon, jätehuollon ja kaukolämmön. Yhdyskuntatekniikan vakava häiriintyminen tapahtuu todennäköisimmin sääolojen tai järjestelmien sisäsyntyisten ongelmien seurauksena. Vesihuoltolaki edellyttää vesihuoltolaitokselta sekä ympäristöterveydenhuolloilta suunnitelmat häiriötilanteisiin varautumisesta. Vesihuollon tavallisimpia häiriötilanteita ovat vesijohtovuodot,

vedenlaatuhäiriöt sekä häiriöt laitosten ja verkostojen toiminnassa. Vesihuollosta vastaa Kuopion Vesi Oy.

Saastunut talousvesi ja siitä aiheutuvat mahdolliset epidemiat voivat muodostua laajoiksi paikallisiksi ongelmiksi terveydenhuoltojärjestelmälle sekä väestön hyvinvoinnille. Kunnan terveydensuojeluviranomaisten valvonnan ja vesihuoltolaitoksen säännöllisen laadun tarkkailun ja riskien hallinnan avulla varmistetaan, että talousvesi täyttää laatuvaatimukset.

Jätehuollon toimivuus pyritään säilyttämään kaikissa tilanteissa. Vakavimmissa häiriötilanteissa jätteen keräys ja kuljetus ovat ensisijaisia toimintoja, sillä jätteen keräyksen ja kuljetuksen seisahtuminen voi pitkään jatkuessaan aiheuttaa terveys- ja ympäristöriskin. Jätehuollon palveluntuottajan valmiussuunnitelmaan on kirjattu varautuminen jätehuollon osalta.

3.1.4 Elintarvikehuollon vakavat häiriöt

Elintarvikehuollon kanssa keskinäisiä riippuvuussuhteita muodostavat muun muassa energiahuolto, tietojärjestelmät, ulkoistetut tukipalvelut, vesihuolto ja logistiikka. Esimerkiksi pitkässä sähkökatkossa kauppojen, tukkujen, ravintokeskusten jne. kylmiöt ja pakastimet eivät toimi. Lisäksi häiriöt polttoaineen saannissa voivat vaikuttaa ruokakuljetuksiin. Siilinjärvi on varautunut pitkään jatkuviin polttoaineen jakelukatkoksiin. Vesihuollon häiriöt saattavat estää ruoan valmistamisen täysin tai laatuhäiriön vuoksi voivat pilata valmistetut elintarvikkeet.

Elintarvikehuollon häiriötilanteisiin varaudutaan osana päivittäistavarahuollon valmiussuunnittelua. Ympäristöterveydenhuollolla on kattavat yhteystietolistat elintarvikealan toimijoista häiriötilanteita varten. Kunnan tehtäviin kuuluu huolehtia joukkoruokailu hallinnoimissaan päiväkodeissa ja kouluissa. Ruokahuollon järjestelyt häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on kuvattu ruoka- ja puhtauspalveluiden valmiussuunnitelmassa.

3.1.5 Rahoitus- ja maksujärjestelmän vakavat häiriöt

Toimiva rahoitus- ja maksujärjestelmä on välttämätön edellytys talouden ja yhteiskunnan toiminnalle. Merkittävän toimijan, kuten kansainvälisen pankin tietotekniikkaan ja maksuvalmiuteen liittyvät ongelmat voivat heijastua infrastruktuuriin.

Valtakunnallisella tasolla rahoitusjärjestelmä ja rahahuolto kuuluvat valtiovarainministeriölle. Rahoitus- ja maksujärjestelmien osalta varautumista käsitellään keskushallinnon valmiussuunnitelmassa.

3.1.6 Väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt

Väestön terveyttä ja toimeentuloturvaa voivat häiritä pitkittynyt taloudellinen taantuma, laajat epidemiat ja vaaralliset tarttuvat taudit, säteily- ja muut ympäristöonnettomuudet, ravinnon ja talousveden saastuminen, kemialliset uhat, lääkkeiden ja terveydenhuollon laitteiden saatavuuden vaikeutuminen tai laajamittainen maahanmuutto. Uhat voivat toteutua onnettomuuksien, luonnonkatastrofien tai tahallisen toiminnan seurauksena.

Väestön terveyden vakava häiriintyminen voi ilmetä pandemiana tai laajana ruokamyrkytyksenä, joka voi kohdistua kuntalaisiin ja kunnan työntekijöihin. Vesijohtoverkoston saastuminen saattaa aiheuttaa useiden ihmisten vakavan sairastumisen. Jätehuollon ja viemäröinnin puuttuminen voi aiheuttaa esimerkiksi rottien ja tautien leviämisen aiheuttaen useiden ihmisten vakavan sairastumisen. Myös zoonoosit (mm. EHEC, salmonella, kampylobakteerit) ovat uhka tuotantoeläimille sekä ihmisille. Näihin on varauduttu ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa.

Väestön terveyden ja hyvinvoinnin häiriöihin varautumista on kirjattu eri näkökulmista teknisten palvelualueen ja ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmissa.

3.1.7 Suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhat

Suuronnettomuudet ja luonnon ääri-ilmiöt aiheuttavat usein laajaa tuhoa tai vaaraa ihmishengille, omaisuudelle tai ympäristölle. Onnettomuuksien vaikutus voi olla aluksi paikallinen, mutta vaikutukset voivat laajentua, ellei tehokasta pelastus- ja torjuntatoimintaa kyetä nopeasti organisoimaan. Luonnon aiheuttamat suuronnettomuudet aiheutuvat poikkeuksellisten sää- ja luonnonilmiöiden seurauksena. Suuronnettomuustilanteen voivat aiheuttaa pitkäaikaiset rankkasateet, metsäpalot, myrskyt tai säteilytason nousu. **Ilmastomuutoksen myötä sään ääri-ilmiöt voimistuvat ja niiden esiintymistajuus tiheenee.**

Potentiaalisesti pahimpia suuronnettomuuksien aiheuttajat teollisuudessa ovat vaarallisia aineita käsittelevät laitokset, kuten Yara Siilinjärvellä. Vaarallisten aineiden kuljetuksissa voi suuronnettomuuden seurauksena syntyä ihmishenkien menetysten lisäksi materiaalisia vahinkoja ja ympäristöongelmia. Matkustajaliikenteessä suuronnettomuudesta seuraa usein myös ihmishenkien menetyksiä. Joukkoliikenteen onnettomuuksissa aiheutuu haittavaikutuksia myös ihmisten liikkumiselle. Liikenteeseen liittyviä riskejä ovat keskustan lähellä tapahtuva kemikaalionnettomuus rauta- tai maantiellä, vesistöalueella tapahtuva öljyonnettomuus tai lentoliikenneonnettomuus Rissalassa.

Laajat tulipalot tai muut onnettomuudet teollisuuslaitoksissa, hoitolaitoksissa tai oppilaitoksissa voivat aiheuttaa ihmis- ja materiaalivahinkojen lisäksi pitkäaikaisen esteen toiminnan jatkumiselle.

Ympäristöuhat ovat ympäristön muutoksia, jotka saattavat merkitä haittaa tai uhkaa ihmisten terveydelle. Ne voivat vaarantaa taloudellisen toiminnan edellytyksiä sekä uhata eri eliölajien olemassaoloa tai muuta ekologista tasapainoa. Ympäristöuhat voivat syntyä inhimillisestä toiminnasta tai luonnon ääri-ilmiöiden seurauksena. Ympäristöuhkiin varautuminen on kirjattu ympäristönsuojelun valmiussuunnitelmaan.

Ilmastonmuutos vaikuttaa sekä globaalisti että paikallisesti. Globaalit muutokset aiheuttavat mm. ilmastopakolaisuutta, raaka-aineiden ja elintarvikkeiden saatavuushaasteita, luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä sekä epidemiariskin voimistumista. Pohjois-Savossa ilmastonmuutos näkyy muun muassa lämpötilan nousuna, lisääntyvinä hellejaksoina, sateisuuden ja rankkasateiden voimistumisena, kuivuutena, tuulisuuden ja myrskytuhojen kasvuna sekä lumipeitteen ja roudan vähenemisenä. Nämä muutokset lisäävät esimerkiksi kuumuusrasitusta, liukkausriskejä, hulevesitulvia, infrastruktuuri- ja rakennusvaurioita, metsäpaloriskiä, vedenlaadun ja saatavuuden heikkenemistä sekä voivat häiritä ruoantuotantoa. Ilmastonmuutoksen vaikutukset voivat olla sekä äkillisiä että pitkäaikaisia ja niihin tulee varautua toteuttamalla sopeutumistoimia kunnan eri toimialoilla. Sopeutuminen edellyttää erityisesti maankäytön ja rakentamisen ratkaisuja, joilla voidaan hallita ääri-ilmiöiden vaikutuksia, turvata infrastruktuuri ja ihmisten terveys sekä tukea luonnon monimuotoisuutta.

3.1.8 Terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava rikollisuus

Terrorismin torjunnan toimintaympäristö Suomessa on nopeassa muutoksessa ja terrorismin uhka on muuttunut. Terrorismin torjunta kuuluu Suojelupoliisin tehtäviin. Terrorismin torjunnan tavoitteena on tunnistaa Suomeen kohdistuvat uhat mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja estää niiden toteutuminen.

Poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten torjunta. Paikallisen rikosentorjuntatyön koordinointi ja yhteistyö, järjestöjen ja asukkaiden yhteistyön parantaminen ja asukkaiden keskinäisen avun lisääminen ja muut toimet rikosten ehkäisyssä lisäävät turvallisuutta. Syrjäytymisen ja päihteiden käytön ennaltaehkäisy ovat tärkeitä ja vaikuttavimpia toimintamuotoja. Näihin varautumisesta on kirjattu tarkemmin kunnan yleisessä turvallisuussuunnitelmassa.

3.1.9 Rajaturvallisuuden vakavat häiriöt – laajamittainen maahantulo

Laajamittaisessa maahantulon tilanteessa rajalle saapuu lyhyessä ajassa kymmeniä tuhansia suojelua pyytävää ulkomaalaista. Laiton maahantulo ja maassa oleskelu luovat pohjaa harmaalle taloudelle, laittomalle työnteolle ja terrorismille.

Hallitsemattoman maahantulon tilanteissa Siilinjärven on varauduttava ottamaan vastaan 500 henkilöä kunnan ulkopuolelta. Varautumissuunnitelma vastaanottokeskusten perustamiseksi ja hätämajoituksen järjestämiseksi sisältyy Pohjois-Savon hyvinvointialueen evakuoinnin yleisohjeeseen. Näissä tilanteissa tarvitaan tiivistä yhteistyötä kunnan ja hyvinvointialueen välillä. Hätämajoituksessa käytettävät tilat on listattu kunnan evakuointisuunnitelmassa.

4 Häiriötilanteiden hallinta

Häiriötilanteen hallinnan keskeiset tavoitteet ja tehtävät ovat:

- kunnan asukkaiden ja siellä oleskelevien turvallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen
- häiriötilanteen seurausten minimointi
- kunnan johtamis- ja toimintakyvyn ylläpitäminen

- kunnan toimintojen ja yhteistyötahojen toiminnan yhteensovittaminen
- kunnan tuottamien elintärkeiden toimintojen ja palvelujen tuottamisen edellytysten varmistaminen ja siihen liittyvä päätöksenteko
- pelastustoimen ja muiden viranomaisten tukeminen
- tilannekuvan muodostaminen ja sen ymmärtäminen
- yhteydenpito ja tiedonvälittäminen muille viranomaisille ja yhteistyötahoille
- tilanteen edellyttämän viestinnän organisoiminen henkilöstölle, kuntalaisille ja muille osallisille
- ohjeiden antaminen väestölle

4.1 Kunnan johdon ja avainhenkilöstön hälyttämis- ja informointijärjestelyt

Siilinjärven kunnan varautumisen johtoryhmän kokoonpanoon kuuluu varsinainen johtoryhmä täydennettynä muilla keskeisillä henkilöillä. Viranomaisyhteistyötä vaativissa tilanteissa varautumisen johtoryhmä hälytetään keskitetysti Pohjois-Savon pelastuslaitoksen kautta. Tarkemmin informointijärjestelyt kuvataan kriisiviestintäsuunnitelmassa.

5 Varautuminen poikkeusoloihin

Poikkeusoloilla tarkoitetaan valmiuslain mukaista yhteiskunnan tilaa, jossa on niin paljon tai niin vakavia uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimintavaltuuksien käyttö. Käytännössä poikkeusoloilla tarkoitetaan tilannetta, jossa sota, sodan uhka tai muu siihen rinnastettava tapahtuma tai maassa sattunut suuronnettomuus tai sen uhka edellyttää valtion johdolta erityisiä toimenpiteitä väestön tai omaisuuden suojaamiseksi. Poikkeusoloiksi luokiteltavat tilanteet on kuvattu tarkemmin [Valmiuslaissa](#).

Poikkeusoloissa kunnan tehtävät painottuvat eri tavalla kuin normaalioloissa. Valtioneuvoston määräyksellä voidaan kunnalle antaa kokonaan uusia tehtäviä, jotka muutoin eivät kunnalle kuulu. Poikkeusolojen toimintoja palvelemaan on laadittu Kriisijohtaminen ja johtokeskuksen perustaminen -toimintaohje.

5.2 Valmiustoiminta poikkeusoloissa

Tehostetussa valmiudessa valmiutta on kohotettu ja tällöin ylläpidetään tilannekuvaa ja jatkuvaa johtamis- ja häiriötilanneviestintävalmiutta sekä tehostetaan toimintaa erilaisin resurssivaroituksin.

Täysvalmius on valmiustila, jossa kaikki voimavarat on otettu käyttöön häiriötilanteen tai poikkeusolojen aiheuttamien vaikutusten ehkäisemiseksi ja niistä selviytymiseksi. Täysvalmiuden aikana valmiuslaki mahdollistaa yhteiskunnan yleisten ja yksityisten voimavarojen käytön tarkoituksenmukaisemmilla tavoilla.

Perinteisten sotilaallisten uhkien lisäksi tulee varautua vastaamaan entistä monitahoisempiin uhiin, joissa yhdistyvät sotilaalliset ja ei-sotilaalliset keinot, erityisesti informaatiovaikuttaminen ja yhteiskunnan kriittisten toimintojen lamauttaminen. Sodan uhka aiheuttaa muutoksia kunnan henkilöstössä välittömästi puolustusvoimien kutsuessa palvelukseen reserviläisiä.

Kuntalaisten mahdollisen fyysisen suojaamistarpeen lisääminen edellyttää väestön suojaamiseksi tarvittavien toimenpiteiden tehostamista. Tehostettujen sosiaali- ja terveyspalveluiden lisäksi tarvitaan perushyödykkeiden jakelujärjestelmän käyttöönottoa sekä välttämättömien perustarpeiden saannin varmistamista. Sodan uhkatilanteissa väestön suojaamiseksi suoritettavat valmistelutoimenpiteet saatetaan täyteen valmiuteen aseellisen hyökkäyksen uhkatilanteessa, sillä kunnan asukkaat voivat joutua sotatoimien vaikutusten kohteeksi.

6 Tehtävien muutokset häiriö- ja poikkeusoloissa

Kunnan tehtävänä on tuottaa kuntalaisille lainsäädännön edellyttämät peruspalvelut sekä kunnan itsensä päättämät muut palvelut. Kaikki lakisääteiset palvelut on tuotettava mahdollisimman hyvin myös häiriö- ja poikkeusoloissa. Jotkut kunnan palvelutehtävät saattavat lisääntyä huomattavasti häiriö-/poikkeusolojen aikana ja tarvitsevat näin resurssien lisäämistä. Joitakin palveluita joudutaan supistamaan tai lakkauttamaan kokonaan. Tehtävien muutokset ja niihin varautumiset on kirjattu eri palvelualueiden valmiussuunnitelmiin.

Tärkeimpiä kuntalaisten palveluun vaikuttavia periaatteita muuttuvissa olosuhteissa ovat mm. seuraavat:

- Tiedottamisen tarve lisääntyy huomattavasti häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kuntalaisten on saatava ajantasaista ja oikeaa tietoa mahdollisimman nopeasti muuttuvista tilanteista. Tiedottamisen käytännön toteuttaminen on kirjattu tarkemmin kriisiviestintäsuunnitelmassa.
- Sivistyspalvelut järjestävät opetuksen koulujen tiloissa niin pitkään kuin se on mahdollista. Etäopetusta hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan. Jos osa koulukiinteistöistä ei ole käytössä toimintoja keskitetään tai koulunkäyntialueilta pyritään löytämään korvaavia tiloja. Päiväkotihoidtoa keskitetään alueellisesti suurimpiin yksiköihin, joissa toimintaa laajennetaan supistuvista yksiköistä siirrettävän henkilöstön avulla.
- Kunnan tehtävänä on turvata myös vastuullaan olevien ruoka- ja puhtauspalveluiden jatkuvuus vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Ruokahuollon käytännön suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavat ruokapalvelutoimijat.
- Teknisten palveluiden tärkeimpänä omana tehtävänä on huolehtia liikenteen sujuvuudesta ja toimitilojen käytettävyydestä. Lisätehtäviä aiheuttavat mahdolliset onnettomuudet, joiden seurauksena rakennuksia, teitä ja verkostoja voi vaurioitua. Näiden onnettomuuksien raivaustehtäviä varten tekniset palvelut ovat varautuneet raivaus- ja rakentamisryhmillä. Jätehuollosta, vesihuollosta sekä sähkön ja kaukolämmön tuotannosta vastaavat ulkopuoliset palveluntuottajat. Paikalliset vesiosuuskunnat vastaavat haja-asutusalueen vesihuollosta.
- Ympäristöterveyspalveluiden poikkeusolojen tärkeimpänä tehtävänä on ihmisten terveyteen kohdistuvien haittojen ehkäiseminen ja syntyneiden ongelmatilanteiden ratkaiseminen mahdollisimman nopeasti. Ympäristöterveyspalveluiden henkilöstöä täydennetään kunnan omasta henkilöstöstä.
- Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on muun muassa ehkäistä ympäristön pilaantumista sekä poistaa ja vähentää pilaantumisesta aiheutuvia vahinkoja. Häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa korostuvat tehtävät, jotka liittyvät

onnettomuuksissa tai muissa vastaavissa tilanteissa syntyviin maaperään, pohjaveteen tai vesistöön kohdistuviin jätevesipäästöihin tai syntyviin jätteisiin ja jotka voivat aiheuttaa välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa.

- Päivittäistavarahuollon tehtävänä on poikkeusoloissa varmistaa erilaisten hyödykkeiden tasapuolinen saatavuus. Kriisin vakavuudesta riippuen voidaan elintarvikkeita tai muita hyödykkeitä joutua säännöstelemään.
- Asuntotoimen tehtävät jatkuvat poikkeusoloissakin lähes ennallaan. Uusina ja lisääntyvinä tehtävinä asuntotoimen henkilöstö osallistuu kuntaan evakuoitujen henkilöiden asuttamiseen yhdessä Pohjois-Savon hyvinvointialueen sosiaalitoimen kanssa, aloittaa asuntokannan käytön säännöstelyn kuntaan perustetun toimielimen alaisuudessa ja hoitaa mahdolliset poikkeavat asumiseen liittyvät rahoitusjärjestelyt.

7 Siilinjärven kunnan valmiusorganisaatio

7.1 Varautumisen johtoryhmä

Varautumisen johtoryhmän kokoonpanon päättää kunnanjohtaja, joka toimii myös johtoryhmän puheenjohtajana. Johtoryhmän tehtävänä on toimia kunnanjohtajan apuna päätöksentekomenettelyssä normaaliaikojen häiriö- ja erityistilanteissa sekä valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa.

Kunnanjohtajan päätöksellä johtoryhmää voidaan laajentaa muilla viranhaltijoilla. Johtoryhmään voidaan nimetä tai voidaan kutsua kuultavaksi eri yhteistyöviranomaisten sekä teollisuuden- ja liike-elämän asiantuntijoita.

Kunnan elintarvikehuollon, vaatetushuollon sekä muiden päivittäistavaroiden perushuoltojärjestelmien ohjaus on poikkeusoloissa kunnan päivittäistavarahuollolla. Päivittäistavarahuollon organisaatio perustetaan kyseisen valmiussuunnitelman mukaisesti, kun valmiuslain soveltamisedellytykset näiltä osin ovat voimassa.

Siilinjärven kunta on solminut Ensihuoltosopimuksen SPR:n kanssa. Sopimuksen mukaan SPR:n ja VAPEPAan kuuluvat hälytysryhmät valmistautuvat tukemaan viranomaisia ja kuntaa onnettomuuksien ja yhteiskunnan häiriötilanteiden uhrien avustamisessa. Palvelu on tarkoitettu tilapäiseksi avuksi äkillisissä tilanteissa, joissa viranomaisen tai kunnan tavanomaiset voimavarat eivät ole riittäviä. VAPEPAn auttamismuodot on kuvattu erillisessä ensihuoltosopimuksessa.

7.2 Raivaus- ja rakentamisryhmät

Raivaus- ja rakentamisryhmät muodostetaan pääasiassa teknisen palvelualueen henkilökunnasta teknisten palveluiden valmiussuunnitelman mukaisesti. Raivaus- ja rakentamisryhmien tehtävänä on häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa toimia erilaisissa rakentamis- ja raivaustehtävissä teknisen johtajan tai pelastusviranomaisen johdolla. Tarkemmat tiedot raivaus- ja rakentamisryhmien kokoonpanosta ja tehtävistä löytyvät teknisten palvelualueen valmiussuunnitelmasta.

7.3 Yleishuolto- ja muonitusryhmät

Yleishuoltoryhmien pääasiallisena tehtävänä on huolehtia kriisin vuoksi kodittomiksi joutuneiden ja kuntaan mahdollisesti evakuoitavien henkilöiden majoittamisesta sekä tarvittaessa vaatettamisesta. Yleishuollosta vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialue yhteistyössä kunnan toimijoiden kanssa.

Muonitusryhmät varautuvat väestönsuojeluorganisaation henkilöiden, kuntaan evakuoitavien ja muiden avuttomaan tilaan joutuneiden muonittamiseen. Muonitusryhmät muodostetaan ruokapalveluiden valmiussuunnitelman mukaisesti. Niiden kokoonpano, tehtävät ja yhteystiedot löytyvät ruoka- ja puhtauspalveluiden valmiussuunnitelmasta. Ryhmistä vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialue yhdessä ruoka- ja puhtauspalvelujohtajan kanssa.

8 Varaukset ja materiaalihankinnat

8.1 Henkilövaraukset sekä ajoneuvo- ja rakennuslistaukset

Poikkeusolojen henkilövaraukset, joilla myönnetään vapautus aseellisesta palveluksesta, tehdään asevelvollisuuslain nojalla Pohjois-Savon aluetoimistoon. Varausten tekemisestä huolehtii valmiussuunnittelija yhdessä palvelualuejohtajien kanssa. Henkilövaraukset tarkistetaan vuosittain.

Kunta varaa kiinteistöistään poikkeusolojen tarvetta varten riittävät soveltuvat julkiset rakennukset ja tilat. Rakennusten ja tilojen tarvetta arvioitaessa tulee huomioida ainakin oman toiminnan vaatimat tilat, valmiusryhmien tarvitsemat tilat, evakuoitavien vastaanottamiseksi tarvittavat tilat ja mahdollisen perustettavan pakolaisten vastaanottokeskuksen vaatima tila. Rakennuksista on olemassa erillinen lista.

Kunnan tulee varata ajoneuvoja normaaliolojen häiriötilanteita ja poikkeusolojen toimintoja varten. Palvelualueet kirjaavat omat ajoneuvotarpeensa valmiussuunnitelmiinsa.

8.2 Materiaalivaraukset

Poikkeusoloja varten tarvittava lisämateriaali on mainittu eri toimialojen valmiussuunnitelmissa. Materiaalin hankinnoista ja varastoinnista vastaavat palvelualueet ja muut itsenäisesti.

9 Omatoiminen varautuminen

Pelastuslain 14§:n mukaan rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan:

- 1) ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä;
- 2) varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa; tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät

3) ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi

Yritysten, yhteisöjen ja kotitalouksien itsenäinen varautuminen häiriötilanteisiin on myös huomiotava osana kunnan valmiussuunnittelua. Tähän kuuluu mm. Kotivaratoisuuden levittäminen (<http://www.spek.fi/Suomeksi/Varautuminen-javss/Kotivara>).

9.1 Pelastussuunnitelmat

Pelastuslain 15 §:n mukaan rakennukseen tai muuhun kohteeseen, joka on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija. Pohjois-Savon pelastuslaitos organisoii omatoimisen varautumisen toimialueellaan ja ohjaa ja valvoo pelastussuunnitelmien laatimista.

10 Viestintä – ja hälytysjärjestelyt

Kuntalain mukaa kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Tiedotustoiminnan tavoitteena on sellaisten valmiuksien luominen, että kuntalaiset ovat selvillä oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan pystyäkseen toimimaan tehokkaasti terveyden, hengen ja omaisuuden suojelemiseksi ja pelastamiseksi, samoin kuin ovat selvillä vallitsevasta tilanteesta ja viranomaisten toimenpiteistä erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Valtion viranomaiset huolehtivat väestönsuojelun valtakunnallisesta tiedottamisesta. Kunta auttaa tarvittaessa viranomaisia tiedottamisessa.

Kunta seuraa poikkeusolojen tiedottamisessaan **aluehallintoviraston-Lupa- ja valvontaviraston, pelastuslaitoksen** ja muiden valtion hallinnon viranomaisten antamia määräyksiä, mutta se tiedottaa myös itsenäisesti kunnan toimialaan kuuluvista asioista. Sotilaallisia tapahtumia koskeva tiedottaminen hoidetaan yhteistyössä sotilas- tai rajavartiolaitosviranomaisten kanssa.

Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen tiedotuksessa käytetään sen hetkiseen tilanteeseen sopivinta tiedotuskanavaa. Viestinnän operatiivisesta johtamisesta vastaa kunnanjohtaja. palvelualuejohtajat huolehtivat oman toimialansa tiedottamisesta. palvelualueilla on puolestaan etukäteen sovittu, kuka tai ketkä tiedottavat ko. toimialan vastuulla olevista asioista. Roolit ja viestintäkeinot on kuvattu tarkemmin kunnan kriisiviestintäsuunnitelmassa.

Kunnan alueella sijaitsee väestöhälyttimiä, joiden avulla varoitetaan ulkona olevaa väestöä uhkaavasta vaarasta. Varoitus annetaan ”Yleinen vaaramerkki” – äänimerkillä. Hälyttimien kautta voidaan antaa myös sanallisia ohjeita. Hälyttimien toimintaa ohjataan Pohjois-Savon hätäkeskuksesta ja päätöksen vaaramerkin antamisesta tekee pelastusviranomainen. Hälyttimien ylläpidosta vastaa Pohjois-Savon pelastuslaitos.

11 Evakuoinnit ja suojaväistö

Evakuoinnilla tarkoitetaan kaikkea viranomaisten johdolla tapahtuvaa väestön tai sen osan siirtämistä vaaran uhkaamalta alueelta turvallisemmalle alueelle, niin normaali-, kuin poikkeusoloissa. Suppeimmillaan evakuointi voi koskea esimerkiksi yhden talon asukkaiden ja laajimmillaan useiden kuntien tai vielä laajempien alueiden koko väestön siirtämistä pois vaaran uhkaamalta alueelta ja sijoittamista turvalliselle alueelle.

Pelastustoimen on suunniteltava muualta evakuoitavien vastaanotto alueelleen. Vastaanoton suunnittelusta vastaa Pohjois-Savon pelastuslaitos ja se toteutetaan yhteistyössä kunnan viranhaltijoiden kanssa. Tarkempi suunnitelma evakuoinnin toteuttamisesta on kirjattu Siilinjärven kunnan Evakuointisuunnitelmaan, joka on laadittu yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa. Evakuointien suunnittelusta vastaa Pohjois-Savon pelastuslaitos. Evakuointi toteutetaan pelastusviranomaisen johdolla yhteistyössä poliisin sekä sosiaali- ja terveysviranomaisten kanssa.

Siilinjärvellä ei suunnitella päällekkäin tapahtuvaksi kunnan oman väestön suojaväistöä kunnan sisällä ja ulkopuolelta tulevien vastaanottoa. Jos Siilinjärvellä on jo toteutettu oman väestön suojaväistö, ei Siilinjärvellä oteta enää vastaan ulkopuolelta tulevia. Suojaväistöllä tarkoitetaan ihmisten ja omaisuuden kiireellistä evakuointia, joka tapahtuu pelastusviranomaisen määräyksestä tulipalon tai muun onnettomuuden tai niiden

välittömän uhan vuoksi. Suojaväistö toteutetaan normaalioloissa pelastuslain mukaisin toimivaltuuksin.

12 Koulutus

Henkilöstön toimintavalmius häiriö- ja poikkeusoloissa varmistetaan riittävän koulutuksen ja harjoittelun avulla. Varautumisen johtoryhmän jäsenet, organisaation vastuhenkilöt ja ryhmien vastuhenkilöt koulutetaan tehtäviinsä jo normaaliaikana. Henkilökuntaa informoidaan mm. työpaikkakokouksissa varautumisesta, valmiussuunnittelusta, riskienhallinnasta ja työturvallisuudesta. Valmiuden kohottamisen aikana tarkistetaan kunnan henkilöstön koulutustasot ja koulutusta järjestetään sitä tarvitseville. Jokainen palvelualue vastaa oman henkilöstönsä koulutuksesta tarpeen mukaan.

Varautumiskoulutusta tuottavat ja järjestävät mm. Itä-Suomen aluehallintovirasto, Pelastusopisto, Pohjois-Savon pelastuslaitos, Puolustusvoimat, vapaaehtoiset maanpuolustusjärjestöt, Pohjois-Savon Pelastusalan Liitto ja Suomen Punainen Risti. Kunta järjestää tarvittaessa omaa sisäistä koulutusta.

Itä-Suomen aluehallintovirasto yhdessä Pelastusopiston kanssa järjestää kunnille säännöllisesti koulutusta ja valmiusharjoituksia. Siilinjärvi osallistuu näihin harjoituksiin. Valmiussuunnittelija vastaa siitä, että edellä mainittujen tahojen lähettämät koulutus- ja muut tiedotteet toimitetaan asianomaisille yksiköille.

13 Suunnitelman ylläpito

Suunnitelman ylläpito ja seuranta tapahtuu kunnan ~~valmiussuunnittelijan~~ teknisen johtajan toimesta yhteistyössä kunnanjohtajan ja koko varautumisen johtoryhmän kanssa. Suunnitelma tulee tarkastaa sekä saattaa ajan tasalle kahden vuoden välein ja tarvittaessa muulloinkin, mikäli kunnassa tapahtuu sellaisia muutoksia, joilla on vaikutuksia kunnan kokonaisvarautumiseen tai eri palvelutoimintojen toimintavalmiuteen.